

Workshop Regioleren Gebruik van rubrics en formatief beoordelen van werkprocessen t.b.v. Proeve van Bekwaamheid Almelo AOC Oost 01-02-2013

Dimph Rubbens, Henk Lindeman

Regioleren en formatief beoordelen van werkprocessen

Bij regioleren voeren studenten opdrachten uit voor bedrijven in de regio. Tijdens regioleren doen de studenten kennis op, breiden hun competenties uit en verbeteren hun kwaliteiten op het gebied van werkprocessen. Het beoordelen van kennis is voor de meeste docenten een bekend fenomeen. In het middelbare (groene) beroepsonderwijs heeft men al ervaring met het formatief en summatief beoordelen en het aanleren van competenties en werkprocessen, maar een gedegen instrumentarium om het aanleren en beoordelen van werkprocessen en competenties verdient nog steeds aandacht. Een AOC gebruikt de prestatie indicatoren van de kwalificatiedossiers om werkprocessen te beoordelen. Men gebruikt vooral kwantitatieve beoordelingen bijvoorbeeld op een schaal van één tot en met vijf, zet men kruisjes voor de summatieve beoordeling tijdens de afname van de PvB. Ook de inspectie heeft het AOC te kennen gegeven dat de beoordeling anders en beter moet, en dat gebruik moet worden gemaakt van een beter instrument.

Rubrics en werkprocessen

Tijdens de workshop Beoordelen van Proeve van Bekwaamheid heeft het APS rubrics getoond die gebaseerd zijn op de werkprocessen van de kerntaken in een PvB waarmee studenten formatief beoordeeld kunnen worden. Er zijn 3 groeistappen aangegeven. Het is ook een instrument om de studenten te leren hoe ze in het werkproces beter kunnen worden.

De rubrics zijn ontwikkeld voor het WAT (contextrijk) van de werkprocessen. Aanvullend kunnen er rubrics gebruikt worden voor de competenties (HOE)

In een rubrics zijn de werkprocessen onderverdeeld in groeistappen. Per groeistap is beginnersgedrag (voorbij de eerste start), gedrag van een gevorderde (een eind op weg) en expertgedrag (klaar voor opgaan naar examen) beschreven. Vooraf aan de Proeve van Bekwaamheid krijgen studenten deze rubrics te zien en zo weten ze wat er van hen verwacht wordt.

Studenten

Studentenperspectief:

De rubrics zijn gemaakt vanuit studentenperspectief. De studenten hebben door de rubrics concrete contextbeschrijvingen van werkprocessen in relatie tot regioleren, waar door ze zelf beter kunnen duiden waar ze staan in hun ontwikkeling maar ook weten te duiden hoe en op welke manier ze een groeistap kunnen maken. De student kan op deze manier meer eigenaar worden van zijn of haar leerproces. Studenten hebben soms moeite om hun leervragen te formuleren omdat het voor hen zelf vaak een grijs gebied is op weg naar de PvB. De rubrics die uitgewerkt zijn, vormen een eerste aanzet en zijn inmiddels beproefd in de periode september 2012 tot en met december 2012 op AOC Oost.

Feedback medestudenten:

Medestudenten kunnen de rubrics gebruiken om in het kader van 360 graden feedback te geven aan elkaar. De rubrics helpen om preciezer te zijn in de beschrijvingen die horen bij een bepaalde groeistap van de prestatie indicatoren van werkprocessen.

Individuele actieplannen

Op basis van rubrics kunnen individuele actieplannen worden opgesteld. Studenten werken in regioleren met meerdere studenten tegelijkertijd aan een externe opdracht. De studenten kunnen afhankelijk van hun deeltaak zich focussen op verschillende werkprocessen en indicatoren. De bijdrage van elke student kan besproken worden aan de hand van de rubrics en voor elke student in een groep kunnen het andere rubrics zijn. Studenten in groepsprocessen kunnen zo excelleren en individueel beoordeeld worden, terwijl medestudenten de kantjes ervan af lopen en andere of minder

groeien op prestatie-indicatoren van werkprocessen. Studenten ervaren de beschrijvingen van de groeistappen als piketpalen, ankerpunten waar naar toegewerkt moet worden. Bij reguleren horen eigen leerdoelen en die krijgen meer kans door het instrument rubrics van werkprocessen.

Competenties

De mate waarin een student groeit op de indicatoren van een werkproces kan ook nog een extra dimensie krijgen door de koppeling met competenties. Voor de SHL competenties zijn ook groeistappen gedefinieerd en de koppeling met rubrics en SHLcompetenties moet eventueel nog nader onderzocht worden.

Bij de werkprocessen gaat het om het WAT en bij de competenties om het HOE. Werkprocessen hebben een context, competenties niet.

Vormen van leren bij reguleren

Transferwaarde

Het hoogste niveau van leren wordt bepaald door de transferwaarde die een student kan toepassen. Op welke manier kan de transferwaarde zichtbaar worden bij het gebruik van rubrics, is een nog te onderzoeken kwestie. Door het gebruik van rubrics veronderstellen we dieper en sneller leren.

Coachen, 360 graden feedback en rubrics

Docenten

Docenten kunnen studenten met behulp van de rubrics ook goed coachen, omdat in de groeistappen van de prestatie indicatoren de context is beschreven. De beschrijvingen kunnen ook worden omgezet in vragen, de vragen kunnen specifieker gesteld worden omdat de rubrics contextrijk beschreven zijn. De docenten als coach kan als niet-vakdocent, coachen op inhoud en wordt geholpen door de beschrijvingen in de rubrics. Het reflectiegesprek kan door middel van de rubrics op een andere manier worden gevoerd. Ook de vakdocent kan door middel van de rubrics coachen op inhoud. Docenten hebben door de rubrics dezelfde beelden bij de groei en ontwikkeling van de werkprocessen.

Praktijkopleiders/ externe opdrachtgevers, hbo-studenten e.a. externen

De opdrachtgevers, praktijkopleiders e.a. externen kunnen ook beter coachen tijdens de bpv en reguleren. De contextrijke beschrijvingen in een rubric geven de externen taal om preciezer te duiden waar een student staat in zijn of haar ontwikkeling/groei.

Voorbeeld rubric

Ter illustratie van wat een rubrics is. Hieronder staat het werkproces 2.1 Stelt een werkplan op. Dit werkproces is onderverdeeld in verschillende prestatie indicatoren namelijk overleggen, werkplan opstellen en kostenraming. Een complete rubrics bestaat uit onderstaand schema waarbij alle cellen zijn ingevuld met gedrag dat je van de student per cel ziet.

Werkproces 2.1. Stelt werkplan op			
Prestatie indicator	Voorbij de eerste start	Een eind op weg	Klaar voor opgaan naar examen
1: Overleggen	Ik maak volgens een oefenopdracht samen met een student collega een werkplan. Als het plan klaar is overleggen we met de docent- coach of het werkplan in orde is.	Ik maak in opdracht van de mini onderneming samen met een student collega een werkplan. Overlegmomenten: * We overleggen met de voorzitter van de mini onderneming van te voren wat zij willen van ons. * We overleggen ook met deskundigen buiten de school. * Als het werkplan klaar is overleggen we met de	Ik maak zelfstandig een werkplan in opdracht van de mini onderneming. Ik overleg van te voren de voorzitter van de mini onderneming en de echte opdrachtgever over de inhoud van het werkplan. Ik overleg bij verdere uitwerking ook met de uitvoerende collega's van de mini

		voorzitter of het werkplan in orde is. De docent coach kijkt dan over de schouder mee.	onderneming. Dit doe ik om te zorgen dat zij het werkplan goed afgestemd en uitvoerbaar vinden. Aan het eind leg ik het werkplan ter controle voor aan de echte opdrachtgever, de docent/coach en de voorzitter.
2+3: Werkplan opstellen (M&M&M = mens, materialen en middelen)	Ik maak samen met een student collega het werkplan volgens aanwijzingen in de oefenopdracht. We gokken over tijdsduur en tijdsfasering van het werk, we gokken over benodigde inzet van M&M&M. Wet& regelgeving laten we nog even zitten. Bij dit gokken maken we gebruik van onze eigen ervaringen en kijken in voorbeelden van andere werkplannen naar tips.	Ik maak samen met een student collega een werkplan zoals de mini onderneming dit vraagt van ons. We zoeken vooraf naar tips in werkplannen, die ook zijn uitgevoerd. We 'her berekenen' die tips naar onze planning in tijd en naar de inzet van M&M&M. Voor het vaststellen van de beste werkmethode en het toepassen van wet en regelgeving overleggen we met deskundigen in en buiten de school.	Ik kan een helder plan in correct Nederlands schrijven. In dat plan staat alles wat moet: -aanvang & tussenfasen & oplevermoment, - inzet van personeel en eventuele onderaannemers, -benodigde werktuigen, materialen e.a. middelen, -werkmethode daarbij gelet op wet en regelgeving.
4: Kostenberaming			

Tip:

Werk met lege matrixen en gebruik eigen woorden van studenten, bedrijfsleven, docenten e.a.

Werkproces 2.1. Stelt werkplan op			
Prestatie indicator	Voorbij de eerste start	Een eind op weg	Klaar voor opgaan naar examen
1: Overleggen			
2+3: Werkplan opstellen (M&M&M = mens, materialen en middelen)			
4: Kostenberaming			

De deelnemers aan de workshop vonden en dergelijke rubrics een goed instrument om studenten voor te bereiden op de Proeve van Bekwaamheid en om de studenten formatief te beoordelen. Bovendien zorgt een rubric ervoor dat het de leerwinsten voor de student bij verschillende opdrachten inzichtelijk wordt. Men stelde ook dat een dergelijke rubric voor de hele Proeve van Bekwaamheid is feite een instrument is dat de inspectie verlangt om aan te tonen hoe studenten zich ontwikkelen.

Tijdens de workshop kregen de deelnemers de hele rubrics te zien die het APS voor AOC Oost heeft opgesteld. Twee zaken vielen daarbij op.

De docenten en teamleiders van AOC Oost zijn zeer te spreken zijn over de rubrics en er in hun situatie goed mee kunnen werken. Wel is enige bijstelling nodig op basis van de eerste ervaringen. Het tweede wat opviel, was dat deze rubrics weliswaar goed paste bij AOC Oost, maar dat de situatie op andere scholen net even anders is; en dus moet voor elke school rubrics opnieuw opgesteld worden. Ook werd duidelijk in de discussie dat een goed opgebouwde rubrics voor verschillende jaren van betekenis kan zijn en zelfs in verschillende vakken van betekenis kan zijn.

Een AOC kan besluiten om nieuwe rubrics door (bijvoorbeeld het APS in samenspraak met de docenten) te laten opstellen, maar dan mis je het gesprek tussen de docenten onderling over wat men wil bereiken bij de verschillende werkprocessen of competenties. Duidelijk was ook, dat de meesten vonden dat bij het opstellen van een rubrics door school externe ondersteuning door een deskundige waarschijnlijk het proces erg bespoedigt. Een ieder zag de waarde van een dergelijk instrument, maar iedereen beseftte ook dat het opstellen weliswaar de moeite waard is, maar wel veel inspanning van het docenten die vraagt.

Summatief beoordelen

Tijdens de Proeve van Bekwaamheid (summatief beoordelen) kan de rubrics gebruikt worden om de kwaliteit van de student per groeistap te scoren en dus te beoordelen. Hierover zijn verschillende meningen. Een van de aanwezigen vind de rubrics een instrument dat als leerlijn gebruikt kan worden naar een PvB

Evalueren rubrics

Het APS wil tijdens de evaluatie van reguleren, het gebruik van het instrument rubrics evalueren met de studenten door middel van een spiegelgesprek met studenten. De verwachtingen van studenten en docenten worden gecheckt en ervaringen. Is het instrument werkbaar en toepasbaar?

Aanbevelingen

- Leg de beschrijvingen van de rubrics voor aan ondernemers om het vanuit ondernemersperspectief te bekijken
- Formuleer ook rubrics die verder gaan dan 'klaar om op examen te gaan', zodat excellent uitgevoerde werkprocessen de ruimte krijgen